

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an . . . . . 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Sîntem Români și Români voim să rămânem întotdeauna!

Protest împotriva

apăsării maghiare.

La 6 August s'a deschis în Bruxella, capitala Belgiei, așa numita conferință interparlamentară de pace, la care s'au adunat deputați și senatori din toate țările Europei, ba și din America. Ținta acestor conferințe este, de a face ca adevărul și dreptatea să domnească în lume între popoare, ear' nu puterea celor mai tari, cari din întâmplare au ajuns de asupra. Cetitorii mai vechi ai „Foii Poporului“ își vor aduce aminte cum la conferințele aceste în anii trecuți s'a adus vorba și despre starea noastră, a Românilor din Ardeal și Ungaria, stare care este cu totul altfel, de cum ar trebui ea să fie după vederile conferinței de pace, care este călăuzită de adevăr și dreptate, și care tocmai nisuește se delătore din lumea domnia urfă a forței, și se ridică tronul dreptății, libertății și frățietății.

În estan conferința de pace earăși a devenit însemnată pentru noi. Tinerimea noastră dela universitatea din Bruxella a folosit acest prilej, când atăția oameni luminați din toată lumea s'au adunat acolo, și într'o cărticică frumoasă franțezăscă au scos la iveală un strașnic protest împotriva apăsării, de care sîntem împărtașiți din partea stăpânirii ungurești.

Fapta aceasta vorbește de sine. Prin cărticica dela Bruxella suferințele noastre se fac earăși cunoscute lumii, și apucăturile nevrednice, prigonirile și blăstămăturile guvernului maghiar earăși sînt descoperite lumii întregi.

Foile ungurești, firește că sînt furioase și varsă foc, că „agitatorii valachi“, cum ne zic ele, earăși au alergat în fața Europei cu plîngerile lor. Fără a ne ocupa cu gazetele ungurești, acum vom să dăm seamă iubiților nostri cetitori despre cuprinsul Protestului dela Bruxella. În cele următoare vom publica unele părți ale „protestului“ din cuvînt în cuvînt, ear' altele le vom prescurta.

PROTEST.

Au trecut abia doi ani dela faimosul proces al »Memorandului« pus la cale de guvernul maghiar și îndreptat în contra membrilor comitetului național al Românilor din Transilvania și Ungaria.

Acest proces, care a durat trei săptămîni și s'a sfîrșit cu condamnarea acusaților la pedepse enorme de temniță și amende mari de bani, a atras asupra sa atențiunea întregii lumi civilizate.

Pornirea acestui act de prigonire politică, procedura bizară a tribunalului în decursul procesului, motivarea forțată a acusei și ținuta șovinistică a juriului au scandalizat pe toți oamenii de bine. Sentința, prin care s'au dictat oribilele pedepse, a pus în uimire toate cercurile, în care mai domnește încă sentimentul de justiție și de echitate.

Acest simulacru de justiție, această procedură inquisițională întrebuintată în contra fruntașilor unui popor, pentru simplul fapt de a fi recurs cu un Memorand la cel mai înalt factor constituțional din stat, a desvelit în toată nuditătea sa regimul de forță și brutalitate aplicat de guvernul »liberal« maghiar naționalităților nemaghiare din Ungaria.

Toată presa independentă, toate organele libere de influința jidovismului și a corupției au vestejit în termeni energici acest monstruos proces dela Cluj. Bărbați de stat, scriitori dintre cei mai iluștri din toate țările europene au ținut să se rostească asupra acestui act, pretins de »justiție«, condamnând în cei mai necruțători termeni pe autorul lui — guvernul liberal al Ungariei.

Toate acestea, zice »Protestul«, n'au folosit nimic. Stăpînirea ungurească a mers și mai departe, până ne-a desființat și partidul național.

Timp de cinci-sprezece luni șefii nostri, condamnații »Memorandului«, au suferit un dureros martiniu în temnițele dela Vaș și Seghedin, — și dacă au fost redați libertății, fără a suferi toată pedeapsa, acest act de grație și de justiție îl dătoresc numai Majestății Sale Împăratului-Rege Francisc Iosif I.

Toată lumea a interpretat acest act maiestatic ca un semn al dorinței prea înalte, ca persecuțiunile împotriva naționalității române se înceteze și o eră de pace, dreptate și buni înțelegere să fie inaugurată.

Dar' tocmai guvernul maghiar, în ciuda propriilor sale întrese, n'a voit să înțeleagă înțelesul acetei măsuri, și

a dat cea mai isbitoare desmințire unei interpretări, care ar fi putut forma începutul unei perioade de liniște, atât de necesară bunei stări a patriei.

Nu numai că șirul de prigoniri îndreptate în contra Românilor n'a încetat, ci din contră i-s'au adaus acte de o violență și de o volnicie ne mai pomenită nici chiar în Ungaria.

Nemulțumit de a fi întemnițat pe conducătorii partidului nostru și de a fi desființat prin volnicie însuși partidul, guvernul a procedat în pornirea sa dușmănoasă și mai departe, — și în Maiu 1896, abia doi ani după procesul din Cluj, el a condamnat la moarte politică însuși naționalitatea română, declarând printr'un organ al seu, că nu admite principiul național ca basă a vre-unei organizațiuni politice.

Prin aceasta, zice Protestul, stăpînirea a declarat ștergerea noastră, ca ființă politică, națională, ceea-ce e o nebunie. Apoi continuă astfel:

De optsprezece veacuri noi, Români, ne aflăm pe locurile aceste, pe care le-am apărut cu brațele noastre și le-am făcut roditoare cu munca noastră.

Am avut în această existență aproape de două-ori millenară mulți dușmani de înfruntat și multe dureri de suferit; dar' Dumnezeu ne-a dat puterea de a rezista și de a ne păstra până astăzi, după optsprezece veacuri, caracterul nostru național întreg și neștirbit, moșiile noastre strămoșești neatînse, limba, legea și datinele noastre străvechi, așa cum le-am apucat din buni străbuni.

Conștiința națională a neamului nostru, totdeauna vie, s'a afirmat, după vremuri, în diferite forme și s'a transmis până la noi, ca o tradiție sfântă, din generație în generație; ear' astăzi, când popoarele din lumea întreagă se deșteaptă la o viață națională proprie, astăzi când marile principii de libertate, egalitate și fraternitate au pătruns adînc, până în masele cele mai profunde și au răsădit departe, până dincolo de marginile continentului nostru, această conștiință națională ne zice mai cu tărie decît ori cînd, că noi trebuie să rămânem Români, după-cum au fost părinții nostri, că trebuie să vorbim limba lor frumoasă, să perpetuăm datinele lor, să ținem la legea lor și să desvoltăm pe toate terenele geniul nostru național, potrivit cu puterile și mijloacele noastre.

Noi ne iubim patria, pe care am apărut-o, de câte-ori a trebuit, cu valuri de sînge românesc, și dorim să o vedem

din zi în zi mai puternică, ea pe locuitorii ei din zi în zi mai fericiți.

Noi ne iubim Domnitorul, după-cum părinții și străbunii noștri, cari au fost totdeauna supușii cei mai devotați ai glorioasei Sale dinastii, au iubit pe ai lor.

Noi n'am părăsit nici-odată calea legilor, — și în calea legilor voim să rămânem și pe viitor.

În asemenea împrejurări, zice »Protestul«, ceea-ce noi cerem este drept firesc. Țeara noastră e o țeară compusă din mai multe popoare. Nu se cade ca unul singur să stăpânească peste celelalte. Toate ar trebui să aibă aceleași drepturi, cum au aceleși datorii. De fapt însă popoarele nemaghiare sînt excluse dela toate bunățile, și nu sînt căutate decât cu sarcini și dări. De aceea se plîng toate: Sârbi, Slovaci, Croați, Sași, etc. alături cu Românii. După aceea continuă:

Dar' dacă toți cetățenii nemaghiari ai Ungariei au avut și au să sufere prigonirile regimului ce-i cărmuește și încercările sale de a-i desnaționaliza, noi, Românii, în special, am format în totdeauna ținta loviturilor sale celor mai grele.

Aceasta era de altmintrelea și firesc.

Ca o continuitate nemijlocită a rasei noastre românești, așezați în masse compacte în văile Carpaților și însuflețiți de o caldă iubire de neam, noi opunem, printre toate celelalte popoare nemaghiare, cea mai puternică rezistență curentului de maghiarizare.

În contra noastră deci toată puterea statului ținea să-și descarce furia sa întregă; și în vederea desnaționalisării noastre guvernul și-a concentrat toate forțele de care dispune.

După-ce se arată mulțimea legilor nedrepte față de noi »Protestul« glăsuiește mai departe astfel:

Maghiarizarea cu ori-ce preț și înăbușirea ori-cărei vieți naționale nemaghiare, — acesta e scopul final a tot ce se face în Ungaria!

În acest scop se fac colonisări cu Maghiari pe moșile statului, situate în ținuturile cele mai românești.

În acest scop se înființează anume asociațiuni de maghiarizare.

În acest scop s'au creat până și asile speciale pentru copii, cari conform unei anumite legi, pot fi răpiți dela

sinul mamelor lor la vîrsta frageții de trei ani, sub pretext de a-i învăța »limba statului« dar' în realitate pentru a-i transforma în renegați ai neamului lor și în zeloși apărători ai rasei cărmuitoare.

În acest scop limba oficială, în contra dispozițiilor legii de naționalități, e exclusiv cea maghiară, pe care justițiabilii și milioanele de Români din Transilvania și Ungaria n'o înțeleg și pe care guvernul crede că astfel îi vor sili să o învețe.

În justiție tronează cea mai grozavă injustiție față de noi; în administrație — cea mai mare destrăbălare și părtinire.

Un tricolor, un cântec național, o vorbă, o șoaptă sînt pentru procurori motive îndestulitoare de intervenție în numele ordinei publice tulburate; sentențele magistraților și hotărîrile agenților administrativi, — recrutați totdeauna printre Maghiari, — sînt dictate de o vedită ură de rasă, potențată de un șovinism necumpetat; temnițele sînt partea celor cari cutează să presteze un act românesc ori-cât de nevinovat; ear' gendarmii trag fără milă în carne vie ori de câte ori Românii protestează în contra abuzurilor vre-unui agent al forței publice, ori de câte ori ei îndrăsnesc a cere ameliorarea unei stări de lucruri de nesuferit.

Eată în ce condițiuni trăim noi aici, într'o țeară, care se pretinde civilisată și sub un regim, care voește să treacă drept liberal și constituțional!

După-ce arată urmările rele pentru țeară a acestei politici ungurești, »Protestul« grăiește astfel:

Am suferit toate aceste și multe alte nedreptăți.

Speram că guvernul, revenind la gânduri mai bune, va înțelege că e greșită calea ce a apucat-o; speram că el va înțelege că desnaționalizarea și maghiarizarea noastră e o țintă ne bună și nerealisabilă; speram, în sfîrșit, că un simț de patriotism mai înălțat îl va chema, până în cele din urmă, la calea datoriei și la respectul drepturilor altora, în interesul consolidării patriei înseși.

Ne-am înșelat!

Guvernul nu dă înderēt, el nu ține seamă de nici o considerație, ci din zi în zi devine mai îndrăzneț, mai provocător.

Scoși afară din lege și puși în neputință de a ne exercita drepturile cetățenești, dela 1869 noi am renunțat de a fi reprezentați în parlamentul din Budapesta, adoptând pasivitatea ca linie de conduită în alegeri.

Fruntașii noștri însă, reprezentând pe alegătorii români din diferitele părți ale țerii, se întruneau în conferențe naționale, luând decisiuni privitoare la organizarea și funcționarea partidului nostru și formulând desideratele programului său.

Am ținut până acum multe asemenea conferențe naționale, sub ochii și sub controlul autorităților, care au fost silite să constate ordinea exemplară ce totdeauna a domnit în aceste întruniri și să recunoască legalitatea lor ireproșabilă.

Și cum în Ungaria nu există o lege care să reguleze dreptul de întrunire, uzul și precedențele țin loc de lege, — după-cum aceasta se întîmplă și în alte materii încă nelegiferate și inadins lăsate la puterea discreționară a guvernului.

În conformitate deci cu acest uz și cu aceste precedente, o nouă conferență națională a fost convocată la Sibiiu pe ziua de 3/15 Maiu anul trecut.

Guvernul de astă-dată a interzis-o.

Sub ce motiv?

Sub acela că nu există în Ungaria o altă națiune decât națiunea maghiară, și deci nu poate concede ținerea unei conferențe naționale române!

Și din ce lege a tras guvernul acest argument?

Din »legea pentru egala îndreptățire a naționalităților«, al căreia titlu chiar recunoaște pluralitatea naționalităților din Ungaria și deci caracterul polinațional al statului!

S'a protestat la timp contra acestui act arbitrar, dar' protestul a rămas ne-rezolvat până în ziua de astăzi.

Aceasta n'a fost destul.

Pentru ziua de 12/24 Octomvrie, în ajunul alegerilor generale, o nouă conferență, de astă-dată electorală, — conferența delegaților alegătorilor români, — e convocată la Sibiiu. Ea e din nou interzisă, sub același pretext arbitrar!

FOIȚA.

Ioan Buteanu.

Schiță biografică.

(Urmare și fine.)

Într'aceea Românii se apărau în munți cu o bărbăție, care făcu pe Maghiari să-și peardă tot curajul de a-i pute zdrobi pe cale cinstită. De aceea Kossuth, acel mare fabricant de frase sforăitoare despre libertatea ungurească, trimise pe Ioan Dragoș, deputat în dieta Ungariei, ca să încerce tractări de pace cu Românii. Scopul infernal însă i-a fost, ca să atace pe neașteptate pe Românii buimăciți de vorbele lui Dragoș, ceea-ce se vede din epistola dto Dobrișin, 11 Maiu 1849, adresată lui Hatvani, în care zice: »Totodată te îndrumez, ca sub pretextul armistițiului cerut ori al tocmelei să nu sistezi sub nici un chip războiul«...

Una dintre căile, care duceau în munți, era strămoșoarea dintre satele Sdrapți și Mi-

hăleni, unde Buteanu făcuse cu glotașii lui un șanț puternic de apărare. Dragoș se adresă deci acestuia cu întrebarea, că nu s'ar învoi dimpreună cu Iancu și ceilalți prefecți la o conferință. Buteanu trimise epistola lui Iancu la Abrud. Vestindu-se știrea despre epistolă în Abrud, unii dintre bogătați voiau să se închee cu ori-ce preț pace cu Maghiarii.

Prefecții, tribunii și poporul nu voiau însă să audă de așa ceva. Se hotărî totuși a-l lăsa pe Dragoș în munți, pentru de a afla știri din afară. În 25 Aprilie a și venit la Buteanu în Mihăbni. Când au ajuns Iancu, Dobra, Vlăduț, Ioeriu și Vasilie Moldovan la Buteanu, acesta era chiar în discuție aprinsă cu Dragoș pe care ne-o povestește Vasilie Moldovanu în »Memoriile« lui în modal următor:

»Dragoș: Așa, să se bage dracu în politica voastră, că v'ați aliat cu Sașii, cel mai egoist popor de pe fața pământului.

»Buteanu: Ba să se bage dracu în politica voastră, a Românilor din Ungaria, că

v'ați aliat cu Maghiarii, cel mai neîmpăcat inamic al libertății naționale.

Dragoș: Voi nu cunoașteți pe Ungurii din Ungaria; aceia sînt în înțelesul cuvîntului liberali.

Buteanu: Da, sînt liberali! și de liberali mari, ce sînt, nu pot tolera națiunea română, croată, sîrbă etc. Ați fost orbiți de Dumnezev.

Dragoș: Voi Ardelenii v'ați făcut o idee fixă cu naționalitatea voastră și ignorați drepturile cetățenești.

Buteanu: De-ar ave liberalii voștri puterea de a-mi da paradisul și mi-ar răpi limba, eu aș resigna la paradis.

Dragoș: Lasă, că v'ar fi dat vouă Neamțul naționalitate, pentru-că ați adoptat negru-galbinismul, căci principul vostru este negru-galbinismul.

Buteanu: Principiul nostru nu este negru-galbinismul, ci este libertate națională ori moarte. La cas însă, când casa domitoare nu ni-ar îndestuli aspirațiunile și speranțele noastre, mai bucuros susțin pe umerii

A declara, cum se susține în motivarea oprirei volnice a conferenței, că legea de naționalități nu permite a »confera« între noi și a ne »organiza pe basă națională ori de rassă« însemnează a pretinde dela noi, Români, cetățeni »egal îndreptățiți« ai acestei patrii, ca:

să abzicem a mai ține conferențe, fie bisericești, fie școlastice, culturale ori literare;

să abzicem drepturile noastre civice, dreptul electoral și dreptul de întrunire;

să abzicem de a ne mai organiza ca partid politic pentru apărarea intereselor noastre de viață;

să abzicem, în sfârșit, de a mai fi și a mai trăi, ca ceea-ce sîntem, și să ne renegăm firea, spre a ne maghiarisa.

Eată ce însemnează ultimele acte ale guvernului maghiar! El nu ne cere nici mai mult, nici mai puțin de cât **vieța noastră națională.**

În cele următoare »Protestul« arată la ce primejdie duce stăpânirea țeara însăși, atacând pe Români și provocându-i să se apere, apoi începe adevăratul »Protest«, care sună astfel:

Protestăm în contra persecuțiilor sistematice, la care sînt expuși toți Români, cari își manifestă pe față iubirea lor de neam, și mai ales șefii partidului nostru; în contra numeroaselor procese intentate sub pretexte derisorii; în contra violențelor cu care se urmărește presa și în special jurnalele românești!

Protestăm în contra decisiunilor ilegale ale ministrilor, prin care se pronunță dizolvarea partidului nostru național; în contra interzicerii conferenței naționale din luna lui Maiu 1896 și a conferenței electorale, convocate pentru luna lui Octomvrie a aceluiași an!

Protestăm în contra nesocotirii drepturilor noastre electorale și libertăților noastre publice; în contra regimului de poliție și de jandarmerie, care apasă un popor pacinic și doritor de ordine!

Protestăm în contra legilor excepționale, menținute în vigoare în potriva noastră din timpul absolutismului austriac sau în adins create pentru a ne oprima;

în contra violării tuturor legilor, care consacra drepturile noastre și mai ales a legii despre egala îndreptățire a naționalităților, și în contra abuzului de putere cu care guvernul întoarce această lege, destinată să asigure dezvoltarea fie-cărei naționalități, în detrimentul vieții noastre naționale însăși!

Protestăm mai ales, și cu cea mai mare indignare, în contra politicii de maghiarizare și în contra tendinței criminale de a ne șterge din numărul naționalităților, care compun patria noastră poliglotă și polinațională!

Denunțăm opiniei publice europene — sub protecția căreia punem cauza mult încercatului nostru popor, — regimul odios la care sînt supuse popoarele nemaghiare din Ungaria, la sfârșitul acestui secol de lumină și de civilizațiune, într'o țeară pretinsc liberală și constituțională, cum și pericolul grav cu care această situație amenință pace internațională.

Noi sîntem Români, și voim să rămânem Români întotdeauna!

Intemnițările din Sibiu. *Drapelul* din București publică pe larg despre ultima nelegiuire a guvernului unguresc, comisă asupra dlui *Dr. Rațiu* și a celor 6 fruntași din Sibiu pentru convocarea conferenței naționale generale, respective a celei cercuale din Sibiu.

Apreciând aceasta mică tiranie a guvernului maghiar »Drapelul« zice:

Noua intemnițare este tot atât de revoltătoare ca și toate celelalte abuzuri și ilegalități ungurești.

Ministrul de interne ungar a aprobat cinica sentință a căpitanului de poliție dată în toamna trecută, pentru-că ofeliții luptători ai românismului s'ar fi făcut vinovați când au convocat conferența generală națională!

Ultimul act al guvernului unguresc este de o ilegalitate monstruoasă.

Ne asociem din inimă cu protestările energice ale »Tribunei«. Aci ziarul bucureștean reproduce o parte din articolul »Tribunei«.

Românii la Români!

Trăim ca Români în împrejurări atât de grele și din zi în zi mai amenințătoare, că ori-ce umbră de nepăsare față de un mijloc chemat să ne servească de apărare trebuie privită ca un păcat. În fruntea patriei avem astfel de oameni, cari, după-cum întemnițările zilnice ne arată, numai la fericirea unei singure națiuni se gândesc. Băgatu-ne-au oameni de ai lor în slujbele cele mai mici, în care cel mai din urmă Român ar pute să lucre înzecat mai mult, *numai pentru-că-s Maghiari*; sprijinesc pe ori-ce om, fie cât de slab și îndeplinească fapte, de care se-ți roșească fața, *numai pentru-că e Maghiar*; îmbrătoșează pe cel mai din urmă zdrăntar jidan, *numai pentru-că se dă de Maghiar*; înalță și îmbuibă pe acele burueni veninoase, care lăpădate sînt din sinul națiunii noastre, *numai pentru-că se arată a fi stăpânite de simțeminte maghiare.*

Aici e vorbă însă de nimicirea noastră mai ales pe terenul economic. Românul se nu poată apuca în servicii, fie cât de neînsemnate, fără cu prețul lăpădării firii lui românești, căci 'i-s'ar face bine unui Român; Maghiarul, chiar de 'i-ar fi lui cu neputință să trăiască între Maghiari, se fie susținut din săculețul țerii, umplut de noi, căci un *Maghiar* capătă răsplată bănească; Jidovul se fie sprijinit, căci cu sprijinul diregătorilor maghiare fiind ajutat împedecă, ca Românul neguțator să se poată ridica la o stare materială mai bună și se face o unealtă bună pentru apăsarea economică a Românului — cu un cuvânt: Noi ca Români se nu fim ținuți pe loc numai prin aceea, că copiii nostri is împedecați în câștigarea cunoștințelor trebuincioase în lupta vieții prin sila, ce ni-se face cu o limbă străină încă din cea mai fragedă etate, dar' ceea-ce e aproape tot așa de grozav, avem se fim nimiciți pe cale economică

mei un despot, decât 3—4 milioane de despoti, căci fiecare liberal de ai vostri este un despot tiranic.

Dragoș: Fanatism.

Buteanu: Acest fanatism sfânt a transplantat din generație în generație vieța în Români până în ziua de astăzi.

Dragoș: Mă! Kossuth cu deosebire este indignat, ba chiar mănios pe tine, că ai caracterizat în oare-care scrisoare a ta pe Unguri cu epitetul de »büzke paraszt¹⁾« — dar' nu fără temei, că precum ved, tu nici acum nu dorești sincer pacea cu Ungurii.

Buteanu: Ba doresc sincer, dar' *doresc o pace, cu care se nu-mi fie rușine a sta înaintea istoriei*!

Cât de bine ti cunoștea pe Maghiari și cât de mult simțim noi manifestațiunile firei maghiare, scoase la iveală cu un spirit profetic de martirul *Buteanu*!

Când a venit Dragoș a doua-oară la Mihăleni, aduse și condițiunile de pace ale lui Kossuth, care promitea toate Românilor,

¹⁾ golani fudul.

numai drepturi naționale nu. După potopul de vorbe, cu care lauda Dragoș pe Kossuth și pe Maghiari, zise *Buteanu* către Moldovan:

»De când 'l-am privit în primul moment, Dragoș 'mi-a insuflat o neliniște sufletească, și o presimțire întunecoasă neexplicabilă mă torturează, când numai mă coget la el.

Au plecat cu toții la Abrud. După sfătuiri mai îndelungate cu cetățenii din Abrud, acestia s'au declarat pentru pacea cu Ungurii. La banchetul, ce s'a dat după aceea, Dragoș avu cutezanța să ridice un pahar de vin în sănătatea lui Kossuth. Nime dir cei de față n'a cutezat, vîzînd uitătura încruntată a Iancului, să dea cel mai mic semn de aprobare.

În decursul mesii Dragoș își schimbă mai multe bancnote de ale lui Kossuth cu galbini de ai Românilor.

»Sîntem perduți«, zice Moldovan către *Buteanu*.

»Ba nu«, ti răspunse acesta »căci noi vom apela la popor, cum am ficu pe Câmpul-Libertății, și acestia vor rămîe cu bancnotele; Dragoș va merge fără de esultat, pe

unde a venit, ear' începîndu-se ostilitățile noi ne vom apăra, până vom puté, și ajungînd lucrul la extrem, vom urma după planul lui Axente

S'au și apelat la popor, cu care s'au ținut mai multe adunări. Mai viforoasă a fost cea din 6 Maiu, când se lățise deja fama prin Abrud, că se apropie oștire ungurească.

Știrea aceasta se adevărî în curînd. Cătră seară parte msre dintre Români surprinși scăpă din Abrud cătră Câmpeni. Cățiva însă, între cari *Buteanu*, *Dobra*, *Moldovanu* etc. nu putură eși. Când se fugă *Buteanu* cu *Moldovanu*, acesta îl rugă să aștepte puțin să-și aducă mai multe lucruri de ale sale dela cuartir. Până acolo însă nu pută ajunge, căci Ungurii era pîtruns deja în oraș. Și *Buteanu*, care ar fi putut scăpa, dar' nu voia să-și părăsească pe tovarășul, care se adăpostise la el, a așteptat până a venit, ca amîndoi să fie prinși.

Afînd Hatvani despre apropierea Românilor, infuriat îl aruncă pe *Buteanu* în fearé. Silit de armele Românilor se retrase cătră

Ministrul de finanțe unguresc a spus nu de mult în dieta țerii, că cât de curând va veni cu un proiect de lege, care să lege toate institutele de bani — și pe ale noastre — de un institut central, ce are să se înființeze în Budapesta. Institutele din țeară au să fie puse sub cea mai strictă controlă, să înțelege strictă pentru cele românești, cari ajută scopuri culturale românești. Țeranilor maghiari, și celor români, dacă se vor arăta plânicosi, să li-se dea împrumuturi eftine.

Să nu se creadă însă, că bunăvoința îl conduce pe ministrul unguresc la facearea acestei legi. Nu, ci voința lui e să poată opri institutele românești de a mai da ajutoare pentru lucrări românești. El vrea să ne ferească și pe noi cu astfel de oameni, despre cari zilnic cetim în foile ungurești, că caută calea Americii cu bani împrumutați — fără schimb — dela băncile ungurești; el vrea să facă cu neputință, ca Românii încă să-și poată depune banii agonisiți în hârtii de ale băncilor românești, la reuniunile de consens românești.

Cu un cuvânt: vrea să ne împedecă în dezvoltarea noastră economică națională.

În fața acestei vestiri de luptă și pe terenul economic, noi n'avem decât să răspundem tot cu luptă. Partea cea mai mare din străinii năvăliți peste noi, cei mai vechi locuitori ai acestei țeri, din secolul nostru se hrănesc. N'avem decât să încunjurăm ori-ce boltă, unde străinul își vinde marfa, căci dela el luând, ne săpăm groapa noastră proprie; căci lui ajutând, încălzim numai șerpe, care tot pe noi are să ne muște, după-ce-și va fi lăpădat zdrențele, ce-l împodobiau la venirea lui în comună. N'avem decât să ne ferim de ori-ce bancă străină, căci interesele ce le plătim acolo nu se folosesc și spre binele nostru, ci din contră. N'avem, decât nemernic să socotim pe acel Român, care pe străin îl caută.

Baia-de-Criș, ducând cu sine și pe nefericitul Buteanu. La Iosaș, granița Ungariei. puse acea fiară, care adusesse atât nefericire asupra Românilor și Maghiarilor din Abrud mai cu seamă, să-l spânzure pe Buteanu în 23 Maiu 1849.

O nouă jertfă se aduse pe altarul națiunii. Jertfa aceasta a fost cu atât mai dureroasă, că Buteanu a fost unul dintre cei mai geniali, energici și înfocați Români. Mare ca om, amic, mare ca luptător național, s'a stîns prea curând, așa că nu i-a fost dat să mai contribuie și la luptele, ce le-au purtat și le poartă națiunea.

E de datorința următorilor, ca înflăcă-rându-se de faptele înaintașilor lor și netrecând cu vederea împrejurările cu mult mai grele, în care au trăit aceia, să se avânteze în luptele lor pentru drepturile naționale la acel entuziasm și abnegațiune de sine, care singure pot duce la izbândă într-o cauză mare.

Români, cinștiți memoria lui Ioan Buteanu!

V. Lazăr, inv.

În lupta noastră economică sfântă să ne fie hotărîrea:

Românul numai la Român deschidă ușa!

Asociațiunea Transilvană.

— Adunarea generală. —

Programul

pentru adunarea generală a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, care se va ține în Mediaș la 27 și 28 August n. 1897.

1. În preseara adunării generale (14/26 August n.) seara de cunoștință în grădina otelului „Strugurul de aur“ (Traube).

2. În 15/27 August:

- la 7¹/₂ ore a. m. celebrarea serviciului divin în ambele biserici române din Mediaș;
- în aceeași zi la 10 ore a. m. primirea comitetului central al „Astrei“ la gara Mediașului;
- la 11 ore a. m. ședința I-a a adunării generale în sala cea mare dela otelul „Strugurul de aur“ (Traube);
- la 2 ore p. m. banchet în pavilionul otelului „Schützen“;
- la 8 ore seara concert în grădina otelului „Schützen“.

3. În 16/28 August:

- la 9 ore a. m. ședința a II-a a adunării generale;
- la 2 ore p. m. prânz comun în grădina otelului „Strugurul de aur“ (Traube).
- la 8 ore seara petrecere cu dans în sala cea mare a otelului „Strugurul de aur“ (Traube).

4. În 17/29 August:

La 10 ore a. m. excursiune la băile dela Basna.

Mediaș, 31 Iulie 1897.

Comitetul de aranjare.

DIN LUME.

Regele României la Împăratul.

La începutul săptămânei trecute regele și regina României au plecat în străinătate. În cursul drumului lor, domnitorii români vor trece prin Viena și vor face o vizită Împăratului la Ischl, lângă Viena.

Visita aceasta e o nouă dovadă despre legăturile foarte bune cari sunt între Domnitorul nostru și domnitorul fraților de peste Carpați.

Împăratul Germaniei la București.

Foile din România află dintr'un isvor vrednic de credință, că la toamnă Împăratul țerii sențesți Wilhelm II. se va duce la București, să facă o vizită părechei domnitoare României, — cea-ce mare

și meritată cinste e pentru înfloritoarea țeară a fraților nostri.

Spania.

Omoritorul celui dintăiu ministru al Spaniei, Canovas, a fost dat judecării unui Tribunal milităresc. Acesta a osândit pe cutezătorul omoritor la moarte prin ștreang.

Pedeapsa n'a înspăimântat nici nu l-a mișcat pe osândit, care e om tinăr și cu bună cunoștință de carte, numai ce folos.

SCRISORI.

Fapte frumoase.

Forotic, 29 Iulie n. 1897.

Domnule Redactor!

Din săptămână în săptămână așteptam, că doară se va afla cineva și din comuna noastră Forotic, care să facă tuturor locuitorilor mângăerea sufletescă, ear' altora îndemn spre înaintare, arătând în public, că în comuna noastră au prins rătăceni pacea, dragostea și buna înțelegere, cari sînt isvorul tuturor faptelor bune, și acestea mai vîrtos de atunci, de când și opinca a început să arete interes față de cultură, abonându-și plugari de ai noștri mai multe foi românești: „Foaia Poporului“, „Foaia de Duminecă“, „Gazeta Transilvaniei“, pe cari apoi împrumutat le cetesc unii dela alții.

Biserica Foroticenilor, fiind mai de mult sîracă, neavînd nici un isvor de venit, susținîndu-se cu mari greutate și neajunsuri de azi până mâine, a ajuns de vre-o 10 ani în posesiunea alor 45 jugere de pămînt, avere a ei proprie pe lângă un capital de preste 1000 fl. Meritul că are această avere i-se atribue actualului notar din Răcășdia, Ioan Stoian, care pe atunci era adjunct la notariatul nostru din Comoriște, dimpreună cu învățătorul nostru pensionat, Andreiu Popovici, și în conșteiere cu fostul notar, Iacob Molinu. Domnii Ioan Stoian și Andreiu Popovici s'au folosit de toate mijloacele, ca să înduplece pe oamenii la cumpărarea acestei averi bisericesti, carea azi ne e de nespuse folos.

Fiind biserica în o stare slabă, anul trecut am fost siliți ca să o renovăm, avînd o cheltuielă de preste 1500 fl. pentru legarea ei cu fier și îngrădirea cu zid de piatră. Toată truda și osteneala și-a dat-o la renovare preoțimea, învățătorul actual Lazar Dăbici, episcopii Iacob Popa și Ioan Olde în frunte cu antistia comunală sub conducerea judeului comunal, Păun Jena, și a subjudelui, Adam Fila, cari ca chineji harnici au știut pe cei îndreptnici să-i forțeze la lucru, folosindu-se de toate mijloacele iertate, ca să se isprăvească lucrul.

Tot în anii acești din urmă s'a zidit așa zicînd mai de nou școala cu o sumă de preste 600 fl. tot cu osteneala și conducerea susnumiților domni și a antistiei comunale.

Fie-le dar' maritimșilor îngrijitori pentru biserica și școala din comuna noastră mângăere sufletescă, când le amintesc numele în iubita noastră „Foaia Poporului“ și primească mulțumirea și recunoștința din partea tuturor locuitorilor, ear' eu le zic: „Bindecuvîntă-i Doamne, că au iubit și iubesc frumșetea casei Tale“.

Martin C...n.

Vieța și faptele

lui

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei

1457—1504

de George Cătand, invetător.

(Urmare.)

7. Stefan și Cazacii.

Sârmanul Stefan! nici nu găta bine cu un inamic, când se scula altul asupra-i. El se afla încă la Vaslui, ca să privegheze zidirea bisericii, și să mulțumească pe locuitorii din acele părți, când îi veni știre dela parcălabul de Soroca, că doi hatmani de Cazaci, Lobodă și Nalivaica, au intrat în Moldova și prădează cumplit satele și orașele. Stefan cum auzi aceasta plecă repede spre Grumuzești pe Răut, unde se afla tabăra Cazacilor.

Ostașii căzăcești partea cea mai mare erau răspândiți după prăzi prin diferite locuri, când Stefan îi și lovî fără veste în noaptea cea dintâiu după-cesosise acolo.

Lupta ținu până dimineața, când Cazacii fură învinși cu desăvârșire. Hatmanul Lobodă căzu rob în mâinile Moldovenilor; celalalt hatman cu puțini Cazaci abia scăpă cu fuga, alții se înecară în Nistru. Un ofițer cazac anume Iura se înecă cu mulți alții în Nistru, și de atunci acel loc fu numit «Vadul Iurii». Stefan după aceea merse la Iași unde ordină, ca să se zidească biserica Sfântului Nicolae, întru aducerea aminte de această biruință. De aci merse la Suceava unde fu primit cu mare pompă de Metropolitul țerii, de preoți, ostași, boeri „eșindu-i înainte, ca unui împărat și biruitor». Stefan trimise după aceea craiului Cazimir 30 de steaguri din cele luate dela dușman, asemenea mai trimise și lui Matei Corvinul, Veneției și Papei.

După aceea Stefan scrisese Sultanului Mohamed II., «că niște cete mari de tâlhari Turci au venit în Moldova ca să prădeze, de sigur că fără știrea Sultanului, dar' el 'i-a învins și numai puțini s'au rentors în patria lor; deci se roagă de Sultan ca pe acei puțini să-i trimită în Moldova spre a-i pedepsi». Stefan devenise sumeț. Sultanul se supără foc pe Stefan auzind acestea, închise solii câtva timp, apoi îi slobozi earăși. Solii spuseră lui Stefan, că Sultanul se pregătește a veni în Moldova cu putere mare, pe apă și pe uscat.

Stefan știa, că Turcul voește cu ori și-ce preț a-l umili, dar' el își puse toată nădejdea în Dumnezeu știind că ajutorul vine de sus, și aștepta să vadă ce va fi.

În Suceava zidi el biserica sfântului Dimitrie lângă Palatul Domnitorului. Apoi se cunună cu Voichița (sau Maria)

fiica lui Radu-cel-Frumos, pe care o avea la sine decând cu bătaia dela »Cursul apei«. Să presupune că Stefan alungase pe Maria din Mangop din oarecare cauză și se cununase cu Voichița. Se mai zice că Stefan avusese și multe concubine, între cari amintim pe Maria Rareș din Hărlău, cu care avusese un fiu natural, pe Petru Rareș, care mai târziu fusese Domn în Moldova.

(Va urma.)

PARTEA ECONOMICĂ.

Despre sēmēntă.

Nici chiar cel mai bun pământ, lucrat și gunoit bine la timp, nu dă roadele așteptate, nelintrind sēmēnta toate rece-rintele. Acest adevăr este recunoscut de toți plugarii și fiecare stărue a-și procura o sēmēntă cât se poate de bună.

În acest an rău, când bucatele sânt nu numai puține, dar' și slabe din cale afară, este însă greu a ajunge plugarii la sēmēntă cât mai bună, ca nu din pricina relei sēmēnte să fie slabă și recolta anului viitor. De aceea dar', e de lipsă ca să fie cu cea mai mare băgare de seamă în această privință, vĕzĕndu-și lucră din vreme de sēmēntă bună.

Sēmēnta frumoasă la față, cu boabe mari și fără un miros deosebit se socotește de regulă ca sēmēntă bună de sēmēnat. Dar' numai după aceste însușiri nu ne putem lua. Cele mai nelușelătoare semne sânt: *curățenia, puțința de a rĕsărĭ și greutatea.*

Prețul sēmēnteii crește și scade după mĕsura necurățeniilor (materiiile străine din ea). Dacă aceste necurățenii ar consta numai din pământ, nășp, petricele și alte materii fără valoare (preț), atunci în unele casuri s'ar mai putĕ repara perderile, prin aceea că am sēmēna, spre pildă, sēmēntă mai multă ca de obicei.

Altfel însă stă lucrul când necurățeniile constau din sēmēnte străine. După firea lor, aceste sēmēnte străine pot fi stricăcioase recoltei, pot în unele casuri să primejduiască chiar recolta cu desăvârșire.

Curățenia sēmēnteii atĕrnă mai cu seamă dela mijloacele cu cari s'a făcut curățirea boabelor străine. Spre acest sfirșit *triorurile* sânt neapĕrat de lipsă și indeosebi în acest an.

Putința de a rĕsărĭ este cea mai de căpetenie însușire a sēmēnteii; căci dela dĭnsa atĕrnă recolta. Putința de a încolți și rĕsărĭ atĕrnă dela împrejurările în cari s'a făcut recolta, și dela vechimea sēmēnteii.

Sēmēnta rĕscoaptă, până când paiul era încă nesecurat, este cea mai bună. Ear' încât despre vechime, peste tot se poate zice, că o sēmēntă de 2—3 ani dă încă roade mulțumitoare; de aci încolo

își perde puterea de a încolți și nu mai e bună a să întrebuița.

Putința de a încolți se arată prin încercarea, că din 100 boabe sēmēntă curată câte rĕsar. Ca sēmēnta să fie bună trebuie să rĕsară din 100 boabe:

La grău	95—100
„ sĕcară	95—100
„ orz	95—100
„ ovĕs	90—100
„ hrișcă	80—95
„ cucuroz	90—100
„ rapiță	95—100
„ in	85—100
„ cânepă	95—98
„ lucernă	85—95
„ trifoiu roșu	85—95
„ trifoiu alb	80—90
„ napi	90—100
„ sfeclă	50—60
„ fasole	72—100
„ mazĕre	95—100
„ bob	90—100
„ măzeriche	90—100
„ esparsetă	70—80
„ raj gras engles	85—95
„ morcovi	75—90

Puterea de încolțire a sĕcării nu ține mai mult de un an. E bine, ca economul să-și probeze sēmēnta cu mult mai înainte de sēmēnat, ceea ce e un lucru foarte ușor. Căci luăm s. p. 100 boabe din grăul de sēmēntă, le punem în un tăier cu nășip sau țărĭțe de lemn, cari sânt de a să țĭnĕ neîncetat în stare jilavă. Rĕsărĭnd din ele mai puțin de 95 boabe, trebuie sēmēnată sēmēntă mai multă ca de obicei.

Ca cu grăul se fac probe și cu cele lalte soiuri de sēmēnte.

De greutarea sēmēnteii nu mai vorbim, deși se știe, că cu cât sânt boabele mai grele, cu atâta conțin și materii hrănitore mai multe, cu atâta sânt mai răbdurii în potriua primejdiilor și se desvoaltă mai cu putere.

Nu e bună de sēmēnat nici sēmēntă zdrobită în mașina de imblătĭt, nici cea stricată de gărgărițe și alte goange, cum nici cea crescută în clăi, lucru care încă se va fi întĕmplat în vara aceasta ploioasă.

Peste tot plugarii să fie cu cea mai mare băgare de seamă, indeosebi la sēmēnatul spicoaselor de toamnă, îngrijindu-se de timpuriu de sēmēntă bună, dacă altcum nu se poate, prin cumpĕrare de grău ș. a. din anul trecut, neavĕnd grău de nădejde din acest an.

Tovăreșii pentru procurarea de mașini.

Sânt unelte și mașini economice, cari nu numai trebuie dar' e și în stare să-și le procure fiecare plugar s. p. sapa, coasa, plugul, carul și altele. Dar' sânt și de acele, cari deși foarte folositoare, unul singur nu 'și le poate procura din pricină că sânt prea scumpe; ce însă unul nu poate, ar putĕ face mai mulți prin ajutor împrumutat. Astfel cu puteri

unite s'ar pute procura mașini de sēmēnat, tăvălugi, grape pentru mușchiu, triore, mașini de săpat, chiar și mașini de imblătīt cu abori ș. a. multe. Tovărășii de cari vorbim, s'au înființat mai multe din partea neamurilor dedate a merge tot în fruntea altora; dar' ici-colea s'au înființat și prin unele comune de ale noastre și numai vești bune avem despre ele. Nici nu se poate altcum.

Căci, între împrejurările grele în cari trăim azi, când în toate părțile călătoresc oamenii cu care de foc și cea mai mare parte a lucrurilor o sēvērșesc iute și bine cu mașinile, nici noi nu mai putem merge tot încet ca melcul (burelul); ci — vrēnd-nevrēnd — sūntem siliți a ne da apei și nu a ne zoli zadarnic în contra cursului ei.

Trebuie să știm spre pildă, că azi fără trior și vēnturătoare nu se poate ajunge în economie la ramură verde. Cine nu se silește a-și procura cea mai curată și mai grea sēmēntă de sēmēnat, nici nu va avē vre-odată locurile sale curate și nici nu va ajunge la un soi mai ales de bucate.

Dar' un trior și o vēnturătoare costează la 150 fl., și cumpărându-le singur un econom mai de rīnd, 'și-ar îngreuna prea tare economia. Căci el în 3 zile 'și-ar pute ușor curăți toate bucatele, ear' deci încolo ar trebui să stea de o parte până la anul — poate mai făcēnd și pedeci.

Acestui rēu 'i-s'ar pute ajuta, însoțindu-se mai mulți economi, cu scopul de a procura aceste și alte mașini, pe cari să le folosească cu toții fără de a simți prea tare cheltuelile avute cu procurarea lor.

Aceste cheltueli însă se pot ușor reîntoarce în timp de 5—6 ani, punēnd mașinile cu treabă bună și altora spre folosință.

Dându-se spre pildă în 50 zile pe an, cu 50 cruceri la zi — și cine n'ar da cu dragă inimă pentru un lucru atât de bun chiar și mai mult — în 6 ani triorul și vēnturătoarea ar fi plătite de tot, pe viitor aducēnd numai venite.

Tot așa s'ar pute întempla și cu toate celelalte mașini, înaintānd cu chipul acesta economia și prin urmare și bunăstarea în toate părțile.

Tocmai de aceea ținem a face un lucru din cele mai folositoare, stăruiind ca fruntașii și poporul din fiecare comună românească să înființeze astfel de tovărășii pentru procurarea de mașini economice.

Fiind în comune și institute de bani spre pildă de cele ale lui Raiffeisen, procurarea mașinilor s'ar înlesni și mai mult.

Cultura pomilor și valoarea poamelor.

Cultivānd economul în agrii sei grāu, cucuruz, cartofi, napi de zăhār ș. a. plante cari cresc în câteva luni, poate socoti numai decât cam ce folos va trage din ele. Nu tot așa stă treaba cu cultivarea pomilor. Economul pare că e cuprins de teamă a cultiva un număr mai mare de pomi și aceasta mai cu seamă de pricina, că folosul dela ei îl capēta numai târziu — după mai mulți ani.

Dar' nu trebuie să uite economii, că cheltuelile cu procurarea pomilor le are numai odată, cheltuelile cu îngrijirea lor nu sūnt mari nici grele, că capitalul așezat în pomērit crește din an în an și că după vre-o câte-va zeci de ani toate aceste vor aduce camete bogate.

Drept, că pomēritul nici nu se poate socoti — față de economia câmpului decât un ram economic de a doua mână; însă — pentru marile foloase, ce îl întrunește fără a strica ori împiedeca cultura altor plante mai de căpetenie — e neapērat de lipsă, ca nu numai grădinile și răzoarele, călile și alte locuri, până acum nefolosite, sau cari au adus numai un folos de tot neînsemnat, să se planteze cu pomi. Făcēnd noi, ca aceste locuri să ne aducă folos prin cultivarea lor cu pomi și îngrijind de buna prosperare a acestora vom implini recerinte neapērate. Întocmai ca economul cunoscător al plantelor, ce cultivează în ogorul seu, care urmează cu cea mai mare cumpēnire întru toate, astfel trebuie să cunoască și cultivatorul de pomi recerintele de căpetenie ale pământului, ale climatei și ale soiurilor celor mai bune de pomi, ce are să planteze.

Cei-ce cumpără pomi adesea se scumpesc a da un preț ceva mai mare pentru soiuri aievea alese, cumpărānd, adevērat cu bani puțini, soiuri netrebnice. Acest rēu și păgubitor obicei este vrednic de sbiciuit. Pomi de soi de rīnd nu sūnt vrednici a-i primi nici în cinste. Sē-ți mai și plătească și nici așa să nu-l pui în grădină.

Dar' nu numai cei-ce cumpără, ci chiar și cei-ce înșiși prăsesc pomi, nu sūnt destul de alegători în privința soiurilor, măcară cu pomii nu e ca cu plantele, s. p. legumele, cari cresc într'un an, aducēndu-ne numai o singură dată mai mult sau mai puțin folos.

Pomii se pun pentru un timp îndelungat și un pom de soi netrebnic este un canon de multe zeci de ani. Tocmai de aceea la alegerea soiurilor să se urmeze cu cea mai mare băgare de seamă.

În alte țeri, unde pomēritul stă pe o treaptă foarte înaltă, încep oamenii, să prăsescă numai puține soiuri, dar' cele mai alese. Tocmai așa trebuie să facem și noi, cari sūntem numai la început — mulți nici chiar aici — cu acest ram economic. Sē ne mārșim, după pilda pomologilor pățiți, numai la un număr

restrīns de soiuri aievea bune; dar' aceste să le cultivām în număr cât se poate de mare. Soiurile proaste să le înlăturām, pentru-că adevēratul pomērit nu stă în mulțimea soiurilor, ci în prețul ce-l vom capēta din soiuri puține, dar' alese.

Cu cultivarea pomilor încă nu mai poate merge ca până acum, ci cu totul altă îngrijire mult mai bună trebuie să le dăm. Nu ajunge numai să plantăm pomii fără a mai vedē de ei, decât toamna la cules. Pomēritul nu va ajunge la înflorire până când — în lipsa de pricepere a tuturor — nu își va avē fiecare comună măcar o persoană deplin stăpână peste știința și praca pomēritului, care să fie încredințată — pe lângă o resplată anumită — cu sēvēșirea lucrurilor de lipsă la pomii din toate grădinile comunei.

O astfel de persoană — fără a-și micșora ci din contra a-și chiar mări vaza înaintea poporului — ar pute fi deocamdată învățătorul, care ajutānd, supraveghind și îndreptānd cultivarea pomilor din comună — de sine înțeles pe lângă o resplată oare-care — s'ar ajuta și pe sine, dar' mai mult înaintarea poporului.

Îngrijitorul, de care e vorba, ar avē să vază de alegerea soiurilor, altoirea, formarea coroanei, curățirea de crescăturile de prisos și netrebnice, de curățirea cojii uscate și a mușchiului, de spoirea cu var, de stīrpirea insectelor stricacioase ș. c. l. fiind ajutat și de vre-o persoană din casa economului, la care lurcă. Cheltuelile făcute cu chipul acesta ar fi neînsemnate față cu câștigul, ce 'l-ar aduce belșugul de poame al pomilor bine îngrijiiți la timp în toată privința.

În școale trebuie să se pună mai multă greutate pe propunerea pomēritului îndeosebi în cele de repetiție, ținēndu-se prelegeri de seara în timpul iernii cu oamenii mari. Folosul cel mare ce-l putem avē dela pomi, e vrednic să facem totul pentru răspunderea cunoștințelor de lipsă la cultivarea lor, prāsind pomi mulți și sănătoși de cele mai alese soiuri, ale căror roade, plătindu-se foarte bine, vor înmulți averea noastră națională răspundēnd belșugul și bunul traiu.

Sēmēntă de crastaveți.

Sēmēntă de crastaveți capētam ușor în modul următor: Crastaveții copti bine și îngălbiniți pe deplin îi lăsăm să zacă câteva zile, îi tăiem apoi dealungul și împingem cu degetul cel mare miezul, în care e sēmēnta, într'o oală. Aici îl lăsăm 8—14 zile și și mai mult, până ce s'a putrezit miezul. Spălāndu-i neconținut cu apă curată, pe care mereu o golim, după-ce s'a murdărit, se curăță sēmēnta, pe care o așezăm apoi la un loc ferit de vrăbii să se usțe. Sēmburii cei săci se varsă deodată cu apa când cu spălatal lor.

Cenușa ca mijloc de îngrășare a pământului.

Cenușa este un mijloc foarte bun pentru îngrășarea pământului. Bunătatea ei atârnă de la materialul, din care o căpătăm. Cenușa cea mai prețioasă este cea de lemn, nefolosită la facerea leșiei, pentru-că conține în mare măsură materii priincioase creșterii plantelor, spre pildă săruri, var, magnezie ș. a. Bună e și cea de paie, dar' și funinginea și șteregia.

Cenușa se poate întrebuița la facerea gunoiului, numit compost; dar' se poate folosi și de-a dreptul, împraștiindu-se amestecată cu pământ uscat. La toată întâmplarea însă trebuie să nu o lăsăm nefolosită.

Ea se folosește în unele țeri, amestecată cu torfă, la gunoarea viței de vie. Tot așa ar trebui să o folosim și noi în stare de compost sau amestecată cu zamă de gunoiu. În starea aceasta e de mare preț și pentru gunoarea pomilor. Dar' chiar și cenușa folosită la facerea leșiei încă se mai poate întrebuița ca mijloc de îmbunătățire a pământului. Cenușa ce rămâne când cu facerea săpunului, în văpsitorii ș. a. nu se poate folosi singură ca gunoiu, pentru-că ar pute fi stricăcioasă; deci trebuie prefăcută în compost.

Un preț mult mai neînsemnat pentru îngrășarea pământului are cenușa provenită din cărbuni de peatră; de aceea nici nu se folosește spre acest sfârșit. În anumite împrejurări se poate însă întrebuița în pământurile tare umede pentru a le încălzi și sbici.

Peste tot cenușa, funinginea și șteregia ce se fac la casă, sunt de mare folos în economie și de aceea trebuiesc folosite și nu aruncate, cum fac mulți dintre noi.

Hrănirea și îngrijirea porcilor.

Porcul își preface hrana mai iute ca alte animale în carne și grăsime, astfel că capitalul așezat în nutrețul său se valorează mai îngrabă; dar' el își recere un nutreț mai bogat în albumin (albuș) și peste tot mai concentrat, decât celelalte animale de casă.

Cea mai eficientă hrănire a porcilor se face prin o pășune bună, anume în păduri de stejari și fagi, pe câmpuri cu crumpene ș. a.; cu modul acesta de hrănire este însă împreunată primejdia de a se umple porcii de trichină, cari sunt niște vermușeți ce pricinunsc boale, uneori foarte primejdioase.

Mânându-se porcii la pășune se li-se deie și acasă ceva hrană seara și dimineață; mai departe se aibă prilej de a se scâldea și în căldurile cele mari se petrecă în locuri umbroase sau în stăulele lor.

Dacă pe locurile de pășune nu au hrană din destul, e mai bine să se țină în cotet.

Porcilor ținți în cotețe li-se dau înainte de toate rămășițele din bucătărie, rămășițe din legumele de grădină și din lăptărie, apoi crumpene, bostani, rădăcini de tot felul, poame de mai puțin preț, trifoiu verde și uscat, cucuruz verde ș. a.; ear' ca adaus: grăunțe de bucate, fructe (coade) păstăioase, jir, ghinde, castane, slat (lături din fabricarna berii și rachiului ș. a.), făină roșie, tărițe, turtă de ulei, carne, sânge ș. a.

Cartofii, rădăcinile de tot felul, poamele necoapte, chiar și bostanii sunt de a se ferbe și încă în stare ferbinte a se pisa; cartofilor încolțiți mai întâiu li-se rup creșăturile. Nutrețul verde și legumile se măruntesc și se înmulțesc cu alt nutreț. Nutreț acru li se poate da porcilor primăvara după vîrstă și greutate de la 1—5 kg. Fânul de trifoiu, tăiat mărunt și opărit cu apă ferbinte, porcii îl mănâncă cu mare poftă. Fructele păstăioase și bucatele se macină și se moaie, dar' hrănesc mai bine, fiind ferte. Slatul din berării este asemenea tărițelor. Foarte bun este cucuruzul bogat în grăsime. Slatul din vinărsării se poate da numai porcilor puși la îngrășat. Sângele, carnea, sêul și altele de felul acesta, înainte de a se da porcilor, trebuiesc ferte. Sarea în măsură de 7 grame pentru un porc mare este priincioasă în fiecare zi, dacă nutrețul este sărac de sare, ceea-ce se întâmplă în foarte multe cazuri, mai cu seamă când cartofii formează hrana de căpetenie. Apă goală se dă numai arareori porcilor, pentru-că cele mai multe bucate le capătă cu apă; de astfel peste vară porcii beau bucuroși apă proaspătă.

Ori-ce nutreț li-se deie, pe cât se poate, proaspăt și nesticat, mâncările imputite se se lucungiure.

Rămășițele din bucătărie, cu cari hrănim porcii, se adună într'un vas anume — ciubêrul porcilor, care de regulă nu se îngrijește cum trebuie și din această pricină porcii capătă mai cu seamă peste vară, o mulțime de boale primejdioase, și anume din acrimile formate în căldurile cele mari în numitul ciubêr ce cuprinde atâtea materii deosebite, adese descompuse și trecute în putrejune. Pentru a încungiura acest rēu e neapărat de lipsă a curăți cât de adeseori ciubêrul porcilor și cel puțin odată cât mai temeinic în fiecare săptămână. Spre acest sfârșit trebuie să se țină timp mai îndelungat plin cu leșie. E bine și a pune cenușe de lemn în un săculeț de cânepă sau de in, legându-l pe la gură și apoi cât mai adese-ori a-l arunca în ciubêrul cu lăturile, reinprospetând cât mai des și cenușa.

În loc de aceste se dă porcilor în mâncare de fiecare câte 8—16 picături de acid carbohic sau 10—12 picături de acid sulfuric pe zi. Dar' ceste din urmă, fiind veninoasă, se pot încredința numai persoanelor, despre cari suntem siguri că vor fi cu cea mai mare grijă.

Cărbunii absorb materiile imputite, ear' porcii mănâncă bucuroși cărbuni, de aceea e bine să li-se deie în mâncare mici bucăți de cărbuni, sau și mai bine să li-se pună cărbuni la îndemână, în apropierea cotețelor. În lunile călduroase de vară, când se bolnăvesc porcii de brăncă, de pojar ș. a. e mai bine să li-se deie nutreț rece, și anume nutreț verde de tot felul.

Timpul pentru hrănire se se observeze tare regulat întotdeauna, ca porcii să nu devină neliniștiți.

Troacele încă sunt de a se ține nelincetat curate pentru împedecarea formării acrimilor și descompunerilor imputite.

În nutrețul porcilor se nu fie nici odată piper, căci acesta este un adeverat venin pentru ei.

Pe nedrept se socotește porcul de tip al necurăteniei. Dacă partea dindêret a staulului e ceva mai ridicată, pe aceasta o aleg ca loc de zăcut și o țin uscată și curată. Asemenea și în cotețe.

Unui porc de îngrășat 'i-se aștern pe zi pae în greutate de la 1½—2 kgr.; unei scoafe cu porci 2½ kg. Neapărat de lipsă este scoaterea gunoiului și peste tot curățirea staulului, ear' în timpul verii se recomandă spălarea cât mai des cu apă și încă și mai bine cu două procente de acid carbohic. De asemenea le prinde bine porcilor și țesêlarea cum și spălarea cu apă de săpun. Ca toate animalele cu pielea groasă, porcul are lipsă de multă scărpinare și scaldă. Spre acest sfârșit e cu cale să aibă la îndemână o peatră sau o bîrnă pentru scărpinat, ear' pentru spălat și rēcorit, nefiind riu sau apă stătătoare în apropiere, vara se se toarne pe ei apă din o udătoare provăzută cu sită. Staulul se se țină peste iarnă cald, peste vară rēcoros; și unde numai se poate să nu fie în apropierea privăzii și a mocirlor.

Pentru-ca să nu rîme și să nu roadă scoarța și rădăcinile arborilor, li-se pune belciug în nas.

Peste tot o îngrijire mai rațională (înțeleaptă) a porcilor, 'i-ar scuti de multe boale și de moarte, ar face ca să se desvoalte (să crească) mai bine și economul ar avè mai mult câștig din creșterea lor.

Prăsirea galițelor.

(Urmare)

Ouêles destinate pentru clocire nu este permis a le ține, nici în loc prea umed, nici în prea uscat și cald, fiind-că în cazul prim mucezesc ear' în al doilea să uscă, așa dar' în ambe cazurile perde oul din puțința s'a de clocire.

La transportul ouêlor de clocire nu putem fi destul de precauți. Fiecare ou separat trebuie învălît în hârtie, după aceea trebuiesc puse într'o ladă, sau corfă spațioasă, între tărîțe de feres-

treu sau între pleavă, așa ca un ou să nu atingă pe celalalt. Coperișul lăzii nu este ertat a-l bate cu cue, ci numai a-l șuruba sau a-l întări în vr'un clup. Corfa sau lada trebuie provăzută cu mănieri, și pe fiecare parte scris cu litere mari »Grije«! Ouă de clocit!« Mai sigur este transportul, dacă lada sau corfa în care ouăle sunt pachetate, se pune într'o ladă sau corfă, mai mare, ear' locul dintre ele se umple cu pae sau fên. Este consult a face transportul per expres, fiind-că după-cum se știe la alt transport n'au așa grije față de factură.

Din cuibul de clocire nu este ertat să lipsească umezeala necesară, din care causă clocă trebuie mânată prin iarbă umedă, ca astfel cu penele ei ude să umezească ouăle, la din contră adeseori se uscă conținutul fluid și în special pelița internă a oului, ear' aceasta aduce cu sine perirea puilor din ou, fiind-că nu poate eși prin coaja învertoșată, uscată a oului. Dar' și umezeala prea mare a cuibului încă este nepriincioasă, fiind că din ea se produc bureți și alte animale microscopice stricacioase, afară de aceea prin aceasta precum și prin necurătenie se astupă porii coajei, ceea-ce periclitează capacitatea de clocire a oului. Ouăle mănjite sunt a se spăla cu un burete în apă caldută.

Pasărea femeiușe ouă fără a avè împărechere cu bărbătuși, însă din ouăle aceste nu se desvoaltă nici odată puii, ci rămân sterpe, prin urmare numai ouăle acelor femeiușe sunt acomodată pentru clocire, cari trăiesc împreună cu bărbătuși în număr suficient. 10—12 găini și 4—6 rațe sau găște au lipsă de câte un bărbătuș. Prea mulți cocoși nu sunt cu scop, fiind-că conturbă unul pe celalalt.

Din ouăle găinelor și din cocoși slabi, bolnăvicioși, bătrâni, precum și din găini slab ținute, sau nu se produc de loc pui, sau și puii vor fi slabi, bolnăvicioși.

Că oare este oul fructifer și fi vor puii trainici precum și de ce gen vor fi, n'o putem ști înainte, aici stăm înaintea unei taine de a naturei, de aceea ori-ce prorociri în privința aceasta sunt fără temei.

(Va urma). Iuliu Bardosy.

Știri economice.

Filoxera s'a ivit în viile comunelor Paraș și Vadászferdő din cott. Timișului, cari au fost puse sub carantină.

Măsurile metrice pentru bucate în România. Din București se vestește, că începând cu 9 August se vor folosi de aici înainte în locul celor vechi măsurile metrice și la cântărirea bucatelor.

Unsoarea americană. De când au intrat boalele în porcii noștri, Americanii trimit din greu unsoare în Europa. Numai într'o singură săptămână au trimis în Anglia 1 milion kg, ear' în celelalte state ale Europei 3 $\frac{1}{2}$ milioane. În săptămâna trecută au crescut importul: în Anglia au sosit 2 $\frac{1}{2}$ milioane, în cealaltă Europă 2 mil. kg. unsoare.

Trenurile noastre în prima jumătate a anului. Venitele trenurilor noastre de stat au fost în prima jumătate a anului 1897 de 41,937,311 fl., ceea-ce ar corespunde la 5514 fl. de kilometru, de cale ferată. Celelalte trenuri principale au încasat 6,992,028 fl., cele laterale 6,060,763 fl., suma totală 54,990,102 fl.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Comuna *Tebea* se extinde în stânga drumului, ce duce la Baia-de-Criș, la poalele unui deal. Ea este o comună veche, avută, cu 1067 de locuitori, toți Români. Progadia sau cimiterul ei este încunjurat cu zid de piatră, în formă de cerc, dar' o parte a lui se extinde și în afară de îngrăditura aceasta. În mijlocul cimiterului se ridică o pompoasă biserică română gr.-or. ridicată la 1893—4. Dela poarta cimiterului duce o cărare la ușile bisericii. În dreapta dela cărare se nalță falnic »Goronul lui Horia«, ear' în aretul lui, la stânga, zărim mormântul umilit al lui Iancu. Dela Goron el se află în o depărtare de 16 metri, ear' dela biserică (întrarea femeilor) 14 m. Mormântul e încunjurat cu grilaj de lați, și la cap are o simplă cruce de piatră, mai simplă decât a multora din miile înmormântați în acest loc. Crucea e 2 m. 35 cm. nalțime și lată de 29 cm., ear' inscripția pe ea e următoarea:

A V

R A M

I A N

C U

Adv. PREF.

LEG. GEM.

în anu

1848—9

† 1872. ¹⁾

Atâta tot! Privind această cruce simplă și grilajul din jurul ei, în parte putrezit, o adâncă durere trebuie să-ți cuprindă sufletul, durere, ce 'ți-o însuflă ingratitudea oamenilor' Și durerea 'ți-ar fi poate nesfirșită, dacă baremi în câțva nu 'ți-ar alina-o privirea »Goronului«, ce se nalță falnic alătura. Da, »Goronul lui Horia« e străjerul mormântului lui Iancu! El, cu puternicile sale ramuri și crengi par-că a luat mormântul umil sub ocrotirea, sub paza sa.

Falnic arbore, poate fără seamăn în întreg Ardealul! La suprafața pământului are o periferie de 13 metri. Din trunchiu se despart mai multe ramuri groase, îmbătrânite și ele și bătute de vijelii. Căci mulți ani s'au străcurat, de când el își ridică falnic coroana sa. Pe timpul lui Horia era tot așa ca și azi. Să zice, că el a fost plantat pe vremea când Ardealul era cutrierat de Turci. Alte două tradiții ne arată de unde își are frumosul nume. (Va urma.)

¹⁾ Adecă: Avram Iancu, Prefectul Legiunii Gemine în anul 1848—9, mort la 1872.

Îndreptar

pentru întemeierea însoțirilor de cumpătare împotriva beuturilor spirituoase

lucrat de

Gavriil Aluaș,

învățător și notarul însoțirii de cumpătare din Babța.

Formulare.

(Va urma).

10. Protocol

luat în Babța la 16 Iulie 1895 în adunarea extraordinară a »Societății de cumpătare« pentru alegerea unui comitet supraveghetor.

Fiind de față majoritatea membrilor precum și alți nemembri.

1. Președintele, după-ce într'o vorbire spune cu multă părere de rău, că câțiva dintre membrii se abat dela cuprinsul §-lui 2 din statute, deschiară adunarea de deschisă.

Ad 1., Vorbirea președintelui se ascultă cu atențiune și se desaproabă purtarea acelor inși, cari compromit societatea.

2. Notarul »societății de cumpătare« propune alegerea unui comitet supraveghetor.

Ad 2., Propunerea se primește și se decide a se alege un comitet din patru membrii, cari vor avè a arăta presiului pe cei-ce abuzează contra statutelor.

3. Președintele întreabă: cari ar pute fi acei membri?

Ad 3., Adunarea alege cu unanimitate de membrii în comitetul supraveghetor pe următorii dni: Traian Brândușan, Andreiu Crișan, Alexa Costinaș și Flore Pop. Mai departe se decide ca membrii comitetului supraveghetor să fie provăzuți cu lista membrilor, în care vor însămna pe cei-ce se vor abate dela statute, și în conștiința lor sufletească li vor însinua presiului.

Ne mai fiind altele de a se debate, președintele prin o vorbire declară adunarea de închisă. Protocolul s'a cetit, verificat și subscris.

D. u. s.

Stefan Pop m. p. — Gavriil Aluaș m. p.
președinte. notar.

11. Catalogul

membrilor »Societății de cumpătare« contra beuturilor spirituoase din comuna Babța pe anul 1895.

	1	2	3	4	5
				Numărul curent.	
				Numele și connumele membrilor.	
etc.		Teodor Pop	Ioan Buda		
				Beut-a în cărcmă?	
				acasă?	Trecu-s măsura covenită la
				nunți?	
				pomeni?	
				clăci?	
				lucru?	
				în alte sate?	
				dând altora?	
				Exclus e? sau admoniat?	

(Va urma.)

CRONICĂ.

Faptă frumoasă. Ni-se scrie: Teodor Niște, econom gr.-cat. în Reghea (Selagiu) repausat de curând a lăsat, că din averea sa 100 fl. v. a. să se dea pentru ajutoare studenților diligenți din Baiuș — născuți în Sălagiu, — la care sumă soția sa Ana a mai adăus 100 fl. Cele 200 fl. s'au înaintat P. S. Sale episcopului de Oradea.

Preot vrednic. Luându-și îndemn din prilejul sfințirii bisericii din *Cristești*, protopop. Alba-Iuliei, un creștin de acolo ne scrie multe lucruri frumoase despre preotul din loc, Mateiu *Morusca*, care servește de 32 ani la biserica de acolo.

La stăruința sfinției sale s'a procurat pe seama bisericii 3 rinduri frumoase de vestimente preoțești, au procurat cele 12 minee și alte cărți, apoi 4 sfesnice în preț de 30 fl. Tot pe spesele sale a făcut călătorii la Sighișoara când cu procurarea unui clopot nou. El a mijlocit, că niște oameni fără copii din sat să-și cinstească o parte din moșia lor bisericești, care are acum după aceste pământuri un venit de 20 fl. anual. Când s'au apucat de repararea bisericii, ni-a împrumutat 100 fl., pe cari vrednicul preot i-a dăruit acum bisericești.

Se 'nțelege că prin astfel de fapte numai iubirea poporului și plata de veci 'și-o câștigă.

Un Samaritean. Ni-se scrie din Pilul-mare, comit. Aradului, că vrednicul econom de acolo, Paul Tripon, văzând că tinărul George Iancuș, fiul unor oameni foarte săraci, zațe de mai mult timp, fără-ca să-și poată câștiga cele de lipsă pentru traiu chiar acum pe timpul lucrului și fără ca să-și îngrijească cineva, a mijlocit la primăria comunală, că bolnavul să fie dus la spitalul din Arad. Aici a stat 28 de zile, însănătoșându-se pe deplin. Cheltuelile cu spitalul în suma de 17 fl. 30 cr. le-a purtat Paul Tripon. — Fapta se laudă de sine.

M. Sa Împăratul a mai dat pe seama potopiților din Austria sume de bani, anume pentru cei din Austria-de-jos 10.000 fl., pentru cei din Silesia 3000 fl. și pentru cei din Gmunden 1000 fl.

Abiturienții din 1879 — cari au făcut examenul de maturitate la gimnaziul din Blaj, sânt rugați să-și însinue adresele la dl Ioan Stoica, prof. în Blaj, pentru a să putè lua dispoziții întru realizarea convenirei colegiale proiectată la ultima despărțire.

Blaj, 8 Aug. n. — Ioan Stoica, Stefan V. Lita, I. Pop de Siaroșiu, Iosif Lita.

Petrecere în Sălagiu. „Reuniunea învățătorilor români Sălăgeni” invită la Petrecerea cu dans împreună cu tombolă ce o va aranja cu ocaziunea adunării sale generale la 29 August st. n. a. c. în comuna *Poptelecul-Silvaniei* (sub scut sigur) în folosul „fondului funebral” al acestei reuniuni.

Comitetul aranjator: Demetriu Cionca, președinte onorar; Vasile Oltean, președinte; Nicolau Pop, cassar; Alexiu Fedorca, secretar.

Pentru tinerime: Albul Const, Boroș Eugen, Butean Ioan, Cordis Avram, Ciupe Aurel, Filip Alimpie, Gael Ilariu, Graur D. Ilie Petru, Lengyel George, Mircea Aurel, Moldovan P. D., Nichita Aurel, Popp Victor, Szabó Augustin, Talos Ioan, Ungur Alexandru, Vasvári Victor.

Prețul de intrare: pentru o persoană 1 fl. de persoană în familie 80 cr. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cuita în ziare. Începutul la 7 ore seara. Trenul de cătră Carei, Șimleu și Zelau sosește la gara din loc la 11 ore a. m., de cătră Dej, Jibău la 2 ore p. m. De quartire gratuite este îngrijit. Viptuale se vor da pentru prețuri moderate.

Lucrători români nedreptățiți pe pusta Ungariei. O societate de 157 țărani din Semlac, Șeiteu și Igris s'au învoit cu un Jidan, Montag de pe o pustă din apropierea Bataniei, ca să-i secere grâul și să 'i-l care, ear în schimb să capete tot a patrusprezecea din cruci. Văzând bieții lucrători, cât de slabă roadă dă grâul, s'au rugat de Jidovul să ște erte cărătura, ori dacă nu să le dea mai bine bani. Răspunsul Jidovului au fost 14 gendarmi aduși din Batania. Chiar și bașbozucii aceștia ai lui Bánffy, văzând marea nevoe, în care gemeau oamenii, nu 'i-au silit să continue lucrul, ci luând pe trei dintre ei, cari au vorbit pentru toți, 'i-au dus la Batania, de unde 'i-au trimis apoi la satele lor. — Se 'nțelege, că oamenii cari au lucrat 4 săptămâni, mulți și cu cai, n'au căpetat nici grâu, nici bani pentru lucrul lor.

Și-apoi să te miri că muncitorii nedreptățiți, ajunși la demădăjduire, să fac socialiști?

Honvezii pușcă în armata comună! Un cas foarte luminos despre simțimintele ce nutresc honvezii față de armata comună, — s'a petrecut zilele acestea în *Besstercebánya*. Un batalion al regimentului de infanterie 25 făcea exerciții de trupe cu două batalioane ale regimentului de honvezi nr. 16. Cu prilegiul unui atac al infanteriștilor asupra honvezilor, aceștia pușcară cu plumb, rănind greu șese infanteriști. Casul s'a denunțat comandai de corp și tribunalului militar honvezesc din Pojon. S'a pornit îndată cercetare; mai mulți honvezi sânt arestați. Batalionul de infanterie, asupra căruia s'a descărcat barbaria honvezească, a fost dus la Loșont.

Solgăbirul — atotputernic! Așa e în Ungaria. Solgăbirul e și „șiel mai mare om gin lumie”. O dovadă despre acest adevăr — unguresc, iată-o. Acum câteva zile se afla într'un vagon al trenului, ce era să plece din *Caransebeș*, un negustor de bucate, *Wechsler*. Pornise deja trenul, când un om cu înfățișare de „bidiganie mare” intră în vagon și strigă negustorului: „Ieși afară de-aici! Acesta e locul meu”. — „Dar' mă rog, aici e loc pentru 8 persoane”, — răspunde negustorul. — „Ce-mi pasă. Eu sânt solgăbirul din *Orșova*”. Dar' negustorul n'a ascultat. Atunci solgăbirul a început să facă un scandal atât de unguresc, că șeful stației din *Caransebeș* 'i-a pus la dispoziție un vagon dechilin. Dar' nici asta nu 'l-a potolit pe solgăbiru. La *Orșova* a voit să aresteze cu polițiști pe negustor, care bietul numai punând o cauție de 200 fl. 'și-a putut păstra libertatea. Mai târziu atotputernicul solgăbiru tot s'a întors, pe semne. Și știți cum vrea să se scape acum? Un călăuz de tren din *Orșova* a primit zilele acestea o sentință dela solgăbiru, de înțeles că arătarea lui contra negustorului *Wechsler* s'a sfiat neintemeiată. Bietul călăuz a rămas garăcască, cetind sentința, căci el nu făcuse nici o arătare. Șiret'mnealui, atotputernicul solgăbiru din *Orșova*.

Cursuri pentru asistenți de poștă și telegraf. Pentru formarea de asistenți de poștă și telegraf (a 11-a clasă de diete, salar 500—700 fl. și bani de quartir) se deschid în 15 Septembrie a. c. pentru Transilvania în Brașov și Murăș-Oșorhei cursuri de învățământ, care durează 6 luni. În cursurile acestea se primesc ca ascultători:

1. Suboficerii provăzuți cu certificat și îndreptățiți după § 5, art. d. l. II. din 1873 la ocuparea de posturi de oficiali mai mici.

Bărbații, cari servesc ca magistrii poștali sau expeditori și au absolvat clasa a IV reală ori civilă sau altă clasă corespunzătoare acestora.

3. Alți bărbați, cari au aceeași pregătire și au trecut de 18 ani; și în fine, dacă nu s'ar insinua nici de aceștia,

4. tinerii cari au absolvat aceleași clase și au implinit 16 ani.

Condițiuni de primire mai sânt: a) adevărință, că n'a trecut peste 35 ani, b) că e cetățean ungar, c) că stăpânește pe deplin, în scris și vorbire, limba maghiară, resp. cea croată, d) că a avut o viață nepătată și e) că e și trupește capabil pentru serviciul de poștă și telegraf, ceea-ce are să dovedească cu atestat dela un medic oficios.

Cei primiți au să plătească ca taxă de înscriere și didactru 10 fl. De taxa aceasta sânt scutiți numai suboficerii.

Cei-ce voesc să fie primiți în aceste cursuri, au să-și aștearnă rugățile provăzute cu atestat de botez și celelalte documente amintite mai sus până în 31 l. c. n. la direcțiunea poștelor și telegrafului din Cluj, și anume cei ce se află deja în serviciu prin autoritatea lor superioară, ear' ceilalți prin oficiul pretorial resp. primăria orașenească.

Jidovi, profanatori ai religiei creștine. Ziarul „Obzor” din Zagreb scriese nu de mult, că în casa cantorului jidovesc Holler din Sissek s'a săvârșit asupra unei pisici ceremonialul botezului creștin, evident cu scop de a batjocori sfânta lege a lui Cristos. Afând Jidovul, că lucrul 'l-a dat în public servitoarea lui, o creștină, a pornit contra acesteia proces de calumnie. Dar' s'a păcălit amarnic. La pertractarea, ce s'a ținut zilele acestea în Sissek, servitoarea a fost în stare să dovedească, că de fapt s'a comis nerușinata batjocură contra creștinismului. — Și asemenea ticăloși, Ungurii îi privesc de frați. Halal de așa frăție!

Folosul băncilor. Foarte interesante sânt următoarele date, ce se comunică din Galiția: În anii din urmă numărul institutelor comunale de bani din această provincie s'a urcat la 3350 cu un capital de 5 milioane și 114 mii floreni. Se vin așadară cam câte 1520 fl. de fiecare institut de bani din comună. Din anul 1873 și până în 1889, va să zică în timpul când încă nu erau așa multe bănci, s'au întemplat în Galiția 36,549 de licitațiuni judecătorești. Dintre acestea în 22,799 casuri s'au vândut moșii mici de ale creștinilor pentru datorii la Jidani. De când însă s'a înmulțit numărul institutelor de bani, numărul total al licitațiunilor a scăzut la jumătate atât, cât era mai înainte. O dovadă mai mare ca aceasta despre folosul băncilor nu poate să existe.

Înmormântarea lui Canovas. Cu o pompă deosebită a fost înmormântat Canovas, jertfa anarchistului Angiolito. 200.000 de oameni au format spalier, drumul lung de

5 km. a fost întreg acoperit cu frunze de laur, 10.000 de oameni din societatea cea mai înaltă, între cari reprezentantul reginei, întreg corpul diplomatic etc. etc., 'l-au acompaniat la mormânt, unde a fost dus într-o trăsură trasă cu opt cai. La groapă s'au dat salve de artilerie. Văduva lui Canovas a declarat în fața mormântului, că cunoscând sufletul cel mare al defunctului, *eară* pe uci-gașul bărbatului ei.

Mulțumită publică.

Comuna bisericască gr.-or. Craiva, protopresbiteratul Albei-Iulia, a luat frumoasa și laudabila hotărâre, deși în grele timpuri, de a-și zidi un lăcaș dumnezeesc — biserică — din material solid. Spre acest scop, și spre a încuraja poporul, locuitorul de aici, Gligor Stanciu al lui George a dăruit însemnata sumă de 100 fl. v. a., un dar prea mare amăsurat stării lui materiale. Din această sumă s'au cumpărat lemnele necesare din pădurea erarială și s'a plătit de s'au făcut 3 vărniți de var circa 1050 ferdele, care e deja stîns și așezat în groape. Dacă acestui binefăcător 'i-ar urma și alți poporeni de aici cu stare înzecit mai bună, frumoasa idee nu peste mult s'ar și întrupa, mai ales sperând și contând și la ajutorul Prea Venerabilului consistor archidieceșan.

Poporul de aici drept aceea fi exprimă și pe această cale mulțumita sa pentru această binefacere. Deo bunul Dumnezeu, ca fapta lui nobilă să fi fie răsplătită de părintele cereșc, spre a cărui zidire de lăcaș a jertfit.

În numele comitetului bisericesc:

Craiva, 12 Iunie v. 1897.

Ioan Morușca, paroch gr.-or.

Mai nou.

Dela „Asociațiune“.

„Tribunei“ 'i-se telegrafează din Budapesta, că ministrul de interne a întărit noile statute ale „Asociațiunii“.

Știm, că în aceste statute, în urma volniciei stăpînirii ungurești, titlul de „până acum al „Asociațiunii Transilvane“ s'a schimbat, rămânînd așa: „Asociațiune pentru cultura și literatura poporului român“.

R Î S.

A ocolit reul.

Un Țigan ducea de mână pe sub monumentul lui Petőfi *) din Sighișoara pe Țigancă și pe băiatul său legați la ochi.

— Da ce-i, Țigane, pentru-ce ai legat ochii la nevastă și la copil, ori ai nebunit?

— Ba nu, bădică, dar nevasta mea azi-mâne naște un pruncel și mi s'e nu samene pruncelul cu harhanghelul ăla.

— Dar de băiat ce frică porți, Țigane?

— Da mi-i s'e nu-l viseze la noapte, și s'e mă bocdie, s'e nu pot dormi.

Comunicată de E. Suci

Ilustrațiunea noastră. Îmbulziți peste măsură cu material în numărul acesta nu avem loc pentru icoană. Dar iubiiții nostri cetitori vor înțelege, că atunci, când dăm icoana apăsării maghiare, arătată în „Protest“, nu mai putem da nici o altă icoană, căci pe lângă aceasta prea s'ar întuneca!...

POSTA REDACȚIEI.

A. C. în Făurești și I. O. în Zorlențu-m. Am împărtășit neguțătorului de poame cele scrise nouă; el v'e va scrie.

St. S. în S.-Șaroș. În numărul viitor vom publica la cronică anunțul pentru băiat și credem că-și va afla aplicație.

Rom. A. în D. r. (abon. 5437.) Pe respectivii 'i-am avisat; ei se vor adresa la d-ta. Despre broșură în numărul viitor.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu.
Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

4 medalii de aur, 18 de argint, 30 diplome de onoare și de recunoștință.

Prafurile Korneuburg pentru nutirea vitelor ale lui Kwizda.

Mijloc dietetic pentru cai, vite cornute și oi.

De 43 de ani se întrebunțează în cele mai multe grajduri, la lipsa de poftă de mâncare, mistuire rea, pentru îmbunătățirea laptelui și augmentarea laptelui dela vaci.

Prețul unei cutii 1/1 70 cr., o cutie 1/2 35 cr.

Veritabilă numai cu marca de scutire de mai sus, se află în toate II. apotecile și drogueriile. [1181] 13 -40

Deposit principal

Franz Joh. Kwizda,

furnisor de curte ces. reg. și reg. român.

Apotecar de cerc, Korneuburg, lângă Viena.

Mare prăvălie

de

băcănie, candite, delicatose, bumbacuri etc.,
a societății comerciale

„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor nr. 20.

Strada Baier nr. 1.

Edificiul „Albinei“.

vînzare în mare și mic.

Toate articolele aparținătoare sferei de băcănie, delicatose, candite și bumbacuri se pot procura cu prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună, la societatea „Concordia“.

Prăvălia noastră arangiată după recerînțele moderne, numeroasele localități ce ne stau la dispoziție, precum și importul direct de măfuri ne pun în plăcuta poziție de a corăspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următoarele articole: Cafea, proaspătă de diferite soiuri, Zăhar Raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișoare, Șofran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Iere negre și roșii, Șuncă, Salamă, Pești marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze proaspete; Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fruete sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.
diferite sămînțe agronomice plombate și scutite de rocoină cu prețuri foarte favorabile.

Din despărțământul de textile recomandăm următoarele: Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozesti veritabile (marca D. M. & C.) albe și de diferite colori, Păr, (Haras) bercă, mătăsuri de cusut în diferite colori, etc.

Așteptând numeroasele comande ale M. O. public și promițînd serviciu prompt, semnăm cu toată stima

„Concordia“,
societate comercială pe acții.

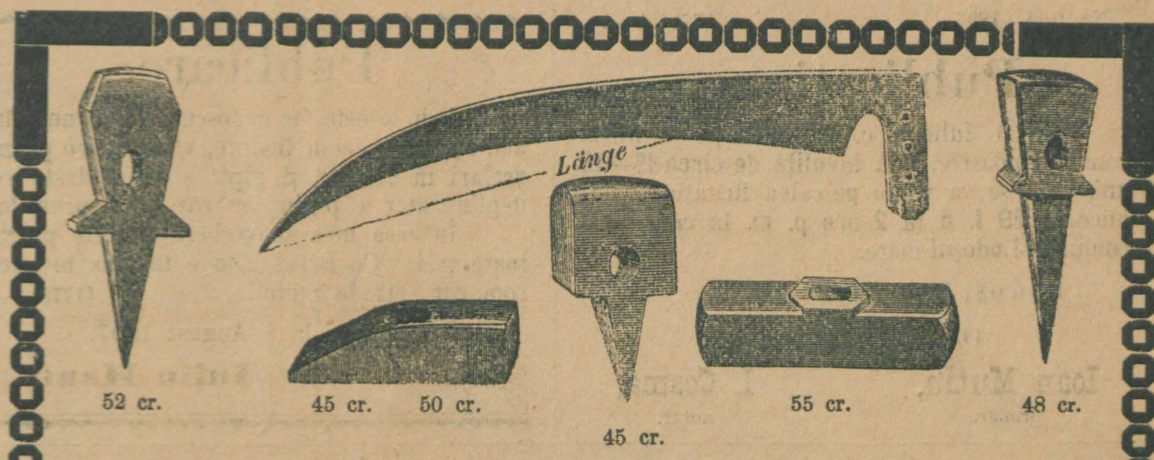
*) Petőfi e un poet maghiar, căruia Ungurii 'i-au ridicat o statuă în Sighișoara, sîndcă se crede, că în lupta de aici a căzut el la 1849.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de **învățător** și unul de **învățătoare** la școala comunală din **Racovița** cu termenul de **31 August 1897.**

Emolumentele:

1. Salar anual de 300 fl.
2. Relut de lemne à 16 fl. anual la fiecare, cuartir și grădină.
3. Concurenții să fie de naștere Români se recere se știe limba română și maghiară în scris și în vorbire bine.
4. La postul de învățător se recere se aibă cunoștința de muzica vocală și instrumentală pe note.
5. Concurenții au de a-și așterne suplicile instruate conform legii școlii școlar comunal din **Racovița u. p. Felső-Sebes (Szabemegye).** [1797] 1-1

Coase și unelte de bătut coasele
sub garanță pentru fiecare ținută.

Semnul	COASE					Semnul
C. F. J.	lungime	70	75	80	85	90 cm.
	1 bucată	—,80	—,80	—,80	1.—	1.—

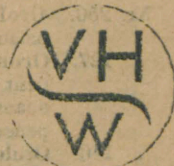
Din cele bătute costă bucată cu 10 cr. mai mult. Prețurile uneltelor de bătut coasele sunt alăturate la figuri.

Coasele și uneltele de bătut, cari sunt necorespunzătoare se iau îndărăt, respective se schimbă, chiar și dacă au fost folosite. [1418] 11-

Carol F. Jickeli, Sibiuu.

La cumpărare de 10 bucăți de coase, o coasă se dă gratis. În un pachet de 5 chlg. măsurat lungimii coaselor, 6-8 bucăți, pentru care portul postal dimpreună cu timbrul de fracht și proviziunea este 27 cr. în depărtarea zonei prime, 42 cr. în toate celelalte zone.

Fier în rugi din Hunedoara (Kudsir)
depou bogat asortat.

Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni, Sibiuu.
Deposit general pentru Sibiu și giur.

Avis fumătorilor de țigarete!

Hârtia de țigarete
„CLUB“

este cea mai bună, mai fină, și totuși cea mai tare hârtie de țigarete.
Total liberă de glicerină.

Se poate căpeta pretutindenea.

În pachetare patentată costă 3 cr.
În pachet comun „Club exquisit“ 2 cr.
NB. Din aceeași hârtie se prepară și plăcutele tuburi pentru țigarete.
O șatulă cu 100 de tuburi costă 18 cr.
La vânzări în mare și mai ales traficanților se dă mare rabat.

Marca de apărare e:
Un domn cu ochelari, fumând țigaretă.
Deposit general pentru Sibiu și jur (vânzare în mic și mare) la 19
Librăria societății pe acțiuni
„Tipografia“,
Sibiuu, strada Poplăcii Nr. 15.

Deposit general pentru Sibiu și giur.
Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni, Sibiuu.

IULIU ERŐS,

str. Cisnădiei 3. **SIBIUU.** str. Cisnădiei 3.
Edificiul băncii „Transilvania“.

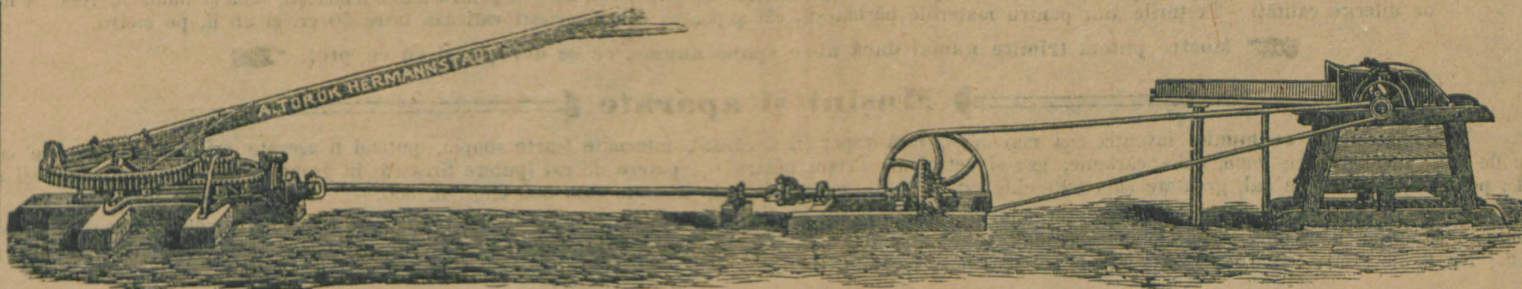
Cel mai ieftin izvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroloage, giuvaiere, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățare, lanțuri de gât, broșuri, brățare cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 16-38

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.

Comandele din afară se execută prompt și conștientios.

Reparaturi în grabă, bine și ieftin.

Andreiu Török

fabrică de mașini agricole, **SIBIUU**, strada Dumbrava nr. 1,
recomandă stimaților domni economi fabricatele sale bine cunoscute în țeară și străinătate și de multe-ori premiate.

Mașini de îmblătit (trierat) de mână, cu virtej (gepel), cu scuturătoare de paie și cu sită, cu dungi de fer și cu curele, ciuri de sortat în 4 deosebite mărimi, triere, mașini de ales și de sortat grâul, tot felul de pluguri, mașini de tăiat pale, teascouri pentru oleiu, struguri și de poame, sfarmători de cucuruz, greble, grape, pompe de apă pentru afunzimi până la 20 metri, moară pentru păsat, etc. etc. [814] 25-26

COASE

sub garanță pentru fiecare ținută. — Lungime 70-90 cm. 1 bucată 90 cr.

Mare magazin de niovale, foi, mașini pentru șiroafe, apoi tot felul de alte instrumente și unelte de lipsă făurarilor și lăcătarilor.

Lista prețurilor ilustrată, gratis și franco.

Întemeiată la anul 1857.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Nr. 904—1897.

[1779] 1—2

Publicațiune.

În 31 Iulie a. c. s'a aflat pe teritoriul comunei noastre, una bivoliță de circa 15—18 ani, care se va vinde pe calea licitațiunei publice în 29 I. c. la 2 ore p. m. în cancelaria comunei Ludošul-mare.

Ludoș, în 9 August 1897.

Oficiu comunal:

Ioan Mutiu,
primar.I. Cosma,
notar.

Publicare.

Prin aceste fac cunoscut, că precum până aci, așa și de acum înainte, voesc a ține prunci școlari în cuartir și vipt, și cu îndestolirea deplină atât a părinților cât și a pruncilor.

În casa mea se vorbesc limbile patriei toate trei. Cuarirul meu e în aula bisericei rom.-cat., strada Spital.

Bistrița, la 8 August 1897.

Iuliu Hantz.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanul.

Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

Cumpărați direct dela isvor; astfel cruțați jumătate din preț!

The International Mercantile Association, 31, Cannon Str. London E. c.

Directorii numitei societăți comerciale au decis în ședința din 1 Iunie sub Nr. 1258 înființarea unei secțiuni la centrala de aici, care se va ocupa cu toate afacerile comerciale pentru Austro-Ungaria, îngrijindu-se de exportul produselor engleze și de importul produselor de acolo. Societatea a încheiat cu mai multe fabrici următorul contract: toți articlii puși în comerț să fie notați cu prețurile originale de fabrică, expedarea să se întempe numai pe lângă bani gata și în fine, toți acei articli, cari n'ar corespunde, să fie reprimiti și schimbați, cu alții, ori apoi să se returneze banii, dar' numai în cazul, când marfa nu a fost tăiată din bucată, ori n'a fost însemnată într'un mod deosebit la expresa dorință a cumpărătorului.

Prețuri pentru oroloage de buzunar remontoir în val. austr. netto:

Nr. 250. Orologiu anker de argint, cu capac dublu, gravat simplu balansă de compensație, lucru excelent, cu rubine	fl. 14.50	Nr. 74. Același din aur de 14 k., ciselat, foarte elegant	fl. 17.50
„ 127. Orologiu anker aurit cu capac dublu, gravat foarte elegant, în 2 mustre: cu stele ori cu flori, de 2 mărimi, pentru doamne și domni. Platat $\frac{3}{4}$, cu rubine, balansă de compensație. Orologiu minunat, poate dura ani	„ 22.—	„ 105. Orologiu de argint, călindar pe veci, arată nu numai cu acurateță timpul obicinuit, ci și ziua, săptămâna, luna, datul și fazele lunii, cu sticlă tare deasupra arătătoarelor; produs foarte perfecționat, gravat simplu costă numai fl. 28.50. Același orologiu din aur de 14 k., ciselat fl. 99.—. Din aur de 28 k., fl. 124.—. Cu capac dublu masiv din aur de 14 k., fl. 124.—. Cu capac dublu din aur de 18 k., foarte masiv și elegant	„ 62.— „ 175.—
„ 140. Orologiu de aur 14 k., dar' neciselat, fiind virită pentru întărirea capacelor duble o foiță de metal. Product anker excelent cu rubine, un orologiu, care înlocuiește pe deplin unul întreg de aur și costă numai	„ 39.—	„ 150. Orologiu Chronograph de repetiție, din aur de 14 k., neciselat, fiind virită pentru întărirea capacelor, duble o foiță de metal. Apăsând pe buton, începe arătătorul chronographului să alerge, apăsând eară, stă arătătorul pe loc și la o a treia apăsare sare la locul seu. Mechanismul de repetiție e independent și repetăză bătăile de câte-ori apăsăm; foarte potrivit pentru de-a cunoaște timpul noaptea, neavând trebuință de lumină. Product de precisiune cu toate îmbunătățirile. Orologiu, care nu se poate căpeta nicăiri sub 300 florini; preț extraordinar de fabrică	„ 49.— „ 63.— „ 64.50 „ 79.— „ 148.—
„ 435. Orologiu anker de aur 14 k., ciselat, sticlă tare de cristal deasupra arătătoarelor. Product excelent	„ 49.—		
„ 436. Același orologiu din aur tare masiv 14 k., cu capac dublu, foarte elegant	„ 63.—		
„ 438. Orologiu de aur 18 k., ciselat, sticlă tare de cristal deasupra arătătoarelor, cel mai bun product, ce s'a făcut vre-odată	„ 64.50		
„ 439. Același orologiu cu capac dublu masiv	„ 79.—		
„ 70. Orologiu Chronograph de argint, arată a cincina parte din o secundă, potrivit pentru măsurarea celerității la cai. Product foarte bun cu rubine, sticlă de cristal deasupra			

Toate oroloagele noastre de aur le putem lifera cu monograme, litere, ori nume; alte gravări artistice costă 10 fl. mai mult.

Oroloage pentru dame, toate remontoir.

Nr. 556. De argint, gravat frumos, cu sticlă tare, elegant	fl. 9.—	Nr. 650. De aur, 14 k., ciselat, capac dublu, gravat foarte elegant și cu email. Ceva într'adevăr frumos, ce valorează 110 fl. pentru	fl. 55.—
„ 600. Același cu capac dublu, Anker, rubine	„ 14.—	„ 672. Același, mult mai elegant cu 8 figuri (în horă), orologiu, care nu se poate căpeta nicăiri sub 150 fl.	„ 65.—
„ 602. Același, gravat mai fin, în formă de scoică	„ 17.50		
„ 604. De aur, 9 k., ciselat, sticlă groasă, cu broșă de aur	„ 23.—		
„ 608. Același din aur de 14 k., ciselat, cu broșă de aur	„ 30.—		

Afară de acestea, avem încă multe alte oroloage începând dela fl. până la cele mai perfecționate și scumpe cu chronograph, repetiție, oară, pătrar și minute, călindar vecinic și arătător de timp, total concentrat într'un singur orologiu, care costă și până la 3000 fl., noi însă le expedăm cu prețul jumătate. Și marfă cu diamante și alte petri scumpe, îndeosebi pentru doamne, dăm cu prețul jumătate, rugăm deci pe p. t. public să se adreseze cu încredere cătră noi.

Fiecare orologiu e cercetat cu cea mai mare grijă înainte de expedare, garantând pe timp de 5 ani.

Aur și argint vechiu, bijuterii vechi primim în schimbul plății, după-ce vor fi examinate și prețuite de noi. Nefiind mulțumiți cu prețuirea noastră returnăm obiectele.

Lanțuri de orologiu, aur 9 k., fl. 1.15; 15 k. fl. 1.85; 18 k. fl. 2.— per gram, atât pentru doamne, cât și pentru domni. Argint 25 cr. per gram.

Postavuri și stofe de haine

pentru domni și dame, mustrele cele mai noue, moda ultimă, începând cu desenul cel mai ordinar, până la cel mai fin. Materie de iarnă și de vară pentru fracuri și haine de salon, toate calitățile, pentru rinduri întregi bărbătești, materie de pantaloni, materii pentru haine femeiești, lână și bumbac, 1000 de mostre de diferite calități. Prețurile atât pentru materiile bărbătești, cât și pentru cele femeiești variază între 50 cr. și 25 fl. pe metru.

☛ Mostre putem trimite numai dacă ni-se spune anume, ce se dorește și cu ce preț. ☛

Mașini și aparate

Mici mașini de economie, invenția cea mai nouă, fără vapor (fără căzan), întocmite foarte simplu, putând fi așezate ori-unde ca ori-și-ce cuptor simplu de fer. Încălzirea cu lemn, coks, cărbune, gaz și petrol. Prețul pentru $\frac{1}{10}$ putere de cal (putere firească) în greutate de vre-o sută cincizeci chgr. 245 fl.; pentru $\frac{1}{4}$ putere de cal, greutate cam 320 chgr., fl. 374; $\frac{1}{2}$ putere de cal, greutate cam 600 chgr. fl. 500.— Mai mari după învoială.

Aparate de uscat, pentru sbicirea a tot felul de poame și legumi. Recomandabile îndeosebi pentru uscarea de prune, carne, produse chimice etc. întocmite în 4 mărimi deosebite. Numărul cel mai înalt poate usca într'o lună la 200.000 chgr. prune, cel mai mic la 30.000. Prețul: numărul cel mai mare 2558 fl.; Nr. 2, fl. 1760; Nr. 3, fl. 1450; Nr. 4, cel mai mic, fl. 1150.—

Ori-care fel poate fi trimis în timp de 4 săptămâni dela ziua comandei.

Ori-ce alt fel de mașini etc. pentru scopuri industriale se pot comanda la noi, numai să ni-se descrie amănunțit aceea-ce se dorește.

Noi plătim porto pentru toate mărfurile și sântem gata să plătim și vama, dacă ni-se trimite cu 15% mai mult. Toți articlii se aduc atunci fără nici o cheltuială la casa celui-ce a comandat, care n'are să poarte nici o grijă, întrucât nu se dispune altminterea.

Banii ni-se pot trimite în bancnote austriace și în epistole recomandate, ori apoi prin ori-ce bancă cu mandatul să ni-se plătească aici. Ne rugăm a alătura la comanda suma banilor, ori a o asigura într'altfel, rămânând în cazul contrar ori-ce comandă neconsiderată.

Ni-se poate scrie în limba germană, sârbească ori maghiară. Toate epistolele să fie francate în deajuns, altminterea nu se primesc.

Epistole, comande și bani să se trimită la domni directori dela

International Mercantile Association, 31, Cannon Str. London E. c.

Venzători buni (agenți) se caută pentru ori-și-unde, plătindu-se proviziune mare. Pentru mostre, dacă sânt de preț, trebuie să se depună cauțiune.

Cunoștințe comerciale nu sânt de lipsă. Ori-și-cine ni-se poate adresa.

Ofertele pentru export de produse de acolo vor fi considerate, comanda pentru mărfuri vor fi în genere primite și îndeplinite cu promptitudine.

[1688] 2—6

NB. Comande mai mari în românește să pot face prin mijlocirea Librăriei „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.